

ПРО ОПЕРАТИВНО-КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ У ВИДАВНИЦТВАХ

Бурхливий розвиток науки, техніки приводить до невідомого зростання потреби в літературі. Тому особливого значення набуває питання про строки випуску друкованих видань. Тривалість виробничого циклу виготовлення видань нерідко визначає доцільність випуску у світ того чи іншого видання, потребу в ньому, його актуальність, та, безумовно, впливає на економічні показники роботи видавництва. Неухильне скорочення часу між надходженням рукопису від автора до випуску видання у світ — таке важливе завдання стоїть перед кожным видавництвом.

Важливим етапом редакційно-виробничого процесу є поліграфічне виконання замовлення. У загальній тривалості виробничого циклу період поліграфічного виконання видань посідає значну питому вагу, а тому виявлення й усунення непродуктивних витрат часу на цій стадії є значним резервом прискорення виходу видань у світ.

Як відомо, строки поліграфічного виконання замовлень регулюються типовими графіками проходження видань у виробництві. Ці графіки покликані сприяти скороченню тривалості виробничого циклу, удосконаленню взаємовідносин між видавництвом та поліграфічними підприємствами, ритмічності в їх роботі та прискоренню оборотності оборотних засобів.

Результати аналізу тривалості виробничого циклу проходження ряду літературно-художніх творів видавництв України на стадії виконання їх поліграфічними підприємствами показують істотні недоліки в організації роботи над виданнями. Виявлено, що фактична тривалість проходження замовлень значно різниться від нормативної, передбаченої типовими графіками, внаслідок чого вихід видань у світ, як правило, затримується. Винні у цьому як друкарні, що несвоєчасно виготовляють друкарські форми та порушують строки виконання інших поліграфічних робіт, так і самі видавництва, які затримують коректури. Найбільші затримки виникають на стадії наборних робіт і читання коректур. Систематичне порушення графіків виготовлення текстових та ілюстраційних друкарських форм призводить до дальших затримок друку та інших виробничих процесів, що гальмує своєчасний вихід видань у світ.

Календарні графіки, складені у видавництвах і узгоджені з поліграфічними підприємствами, не завжди орієнтують видавництва та друкарні на скорочення тривалості виробничого циклу. При їх складанні терміни виконання процесів визначаються не на основі нормативних строків, передбачених типовими графіками, а довільно і тому, як правило, перевищують нормативні. Але навіть ці тривалі строки, як показує аналіз, також порушуються.

Систематичне порушення графіків проходження замовлень спричинилося до того, що у працівників деяких видавництв та друкарень виникла думка про недоцільність їх складання, тому іноді видання

передаються на поліграфічні підприємства взагалі без календарних графіків, що прирікає їх на самоплив.

На основі аналізу виробничого циклу проходження ряду літературно-художніх творів виявлені причини порушення нормативних строків їх виходу.

Якщо розглянути технологічний маршрут замовлень у процесі їх поліграфічного виконання, то весь період роботи над виданням можна поділити на час оперативної роботи і період перерв. До оперативної роботи у видавництві належить час безпосередньої роботи над коректурами, «чистими» аркушами, сигнальними примірниками. У друкарні — тривалість робочого періоду. Решта часу — це перерви у роботі над виданням у видавництві і в друкарні.

Аналіз часу оперативної роботи над виданнями виявляє, що нормативні строки порушуються через роботу над позаплановими коректурами. Недостіть високий якісний рівень рукописів, що здаються на виробництво, та наборних робіт у друкарні призводить до значних перевищень розміру видавничої та друкарської правки. А тому ряд вилянь, у тому числі запланованих до друку з першої коректури, потребують додаткових коректур. Це збільшує затрати часу у роботі над виданнями, значні перерви посилюють негативний вплив цього явища.

Та все ж період оперативної роботи над виданням, навіть з урахуванням додаткових затрат часу, не є основною причиною значних порушень нормативних строків тривалості виробничого циклу.

Дослідження показали, що оперативний час роботи над виданням незначний. У видавництвах час ефективної роботи над майбутньою книгою становить 25—30%, у друкарні — близько 25% часу, який вона там перебуває. Основною причиною порушень є великі міжпроцесні перерви. Деякі з них є об'єктивно необхідними (час на пересилання коректур та ін.), інші — це втрати часу через те, що матеріали перебувають без руху у редакторів, коректорів, художньо-технічних редакторів, машиністок на різних стадіях роботи над виданням.

Як відомо, робота редакційних працівників видавництв має свою специфіку: паралельно з обробкою рукописів ведеться робота над виданнями, що перебувають у процесі поліграфічного виконання. Час закінчення редакційної обробки рукописів визначається планом здачі їх на виробництво, терміни роботи над коректурами та ін. — календарними графіками проходження замовлень. А доцільна порядковість робіт над різними замовленнями окремих їх виконавців не визначається. Як наслідок, видання бездіяльно лежать у редакторів, коректорів, друкарок, чекаючи своєї черги, яка нерідко визначається не вимогами виробництва, а суб'єктивними міркуваннями виконавця, при цьому ефективний час роботи над виданням незначний, через тривалі затримки порушуються строки виконання деяких процесів, затримується вихід видань у світ. Це свідчить про недоліки в оперативному плануванні у видавництвах.

Оперативним плануванням охоплені лише завершальні стадії роботи над виданнями — процес поліграфічного виготовлення. Редакційна ж підготовка рукописів до здачі їх на виробництво, від якої значною мірою залежить тривалість проходження видань на виробництві, не планується. Не контролюється рух рукописів у процесі їх редакційної обробки та підготовки до видання. У багатьох видавництвах не розробляються плани надходження рукописів від автора та руху редакційно-видавничих портфелів. Замість цього видавництва обмежуються складанням кварталних та місячних планів здачі рукописів на виробництво. Як наслідок, протягом кварталу рукописи передаються на виробництво нерівномірно. Іноді у друкарнях скупчується надмірна кількість замовлень, в інший час підприємства недостіть завантажені

роботою. Це ускладнює виробничі відносини між видавництвами і поліграфічними підприємствами, значно затримує випуск видань.

Практика показує, що якщо видавництва більше чи менше приділяють увагу оперативному плануванню, то аналізом редакційно-видавничого процесу та його оперативним контролем вони майже не займаються. Визначаються лише фактичні строки виконання процесів, що не дає змоги запобігати недолікам та усувати їх у процесі виробництва.

Порушення нормативних строків проходження видань у виробництві дають підставу вважати, що оперативне планування у видавництвах потребує удосконалення. Редакційно-видавничий процес складний і багатогранний. З моменту надходження рукопису у видавництво до виходу видання у світ книжка проходить довгий і складний шлях. У роботі над нею беруть участь не тільки працівники видавництва. Рецензування рукописів, поліграфічне виконання замовлень та деякі інші процеси здійснюються поза видавництвом. Ряд робіт проводиться паралельно. Це зумовлює потребу добре налагодженої системи оперативно-календарного планування на всіх стадіях роботи над виданням. Очевидно, що оперативне планування редакційно-видавничого процесу лише на стадії поліграфічних робіт недостатнє. Навіть найбільш досконалі графіки проходження замовлень у виробництві не можуть відігравати роль реального нормативного документу без створення необхідних умов для їх виконання. Важливою передумовою ритмічної роботи над виданням у виробництві є планомірна робота над рукописом на стадії редакційного опрацювання до передачі на виробництво. Важливою умовою усунення-непродуктивних витрат часу у ході редакційно-видавничого процесу є планування роботи не лише виробничих ланок — редакцій, а й окремих оперативних працівників.

Успішне здійснення редакційно-видавничого процесу неможливе без удосконалення планування, оперативного аналізу і контролю виконання робіт.

Дослідження тривалості циклу проходження видань у процесі поліграфічного виконання показало необхідність таких умов прискорення виробничого процесу на цій стадії: збільшення часу оперативної роботи над виданням, зменшення непродуктивних витрат часу; збільшення кількості видань, що підписуються до друку з першої коректури; застосування найбільш прогресивного безкоректурного методу проходження видань.

S. S. KRYLOSHANSKAYA, V. V. DINKEVICH

ON THE QUESTION OF OPERATIVE-CALENDAR PLANNING IN THE PRODUCTION PROCESS

Summary

On the base of analysis of the production cycle duration of a series of the fiction issues of the Ukraine's publishing houses the considerable breaches of normative terms of edition run through the production process as well as the causes of these breaches are determined.
